

Az Új Magyarország Programjához érkezett vélemények összefoglalója

Általános megjegyzések

A dokumentummal kapcsolatos általános reflexiókat a legpregnansabban az MTA fogalmazta meg, ám ez több fontos partner véleményével egybevágh. Nem könnyű megállapítani, hogy az ÚMP kinek az anyaga: az MSZP, esetleg a miniszterelnök választási programja, politikai víziója, vagy a Kormány által készített és az Európai Uniónak benyújtandó NSRK. Ha ez utóbbi, akkor nem felel meg a programmal kapcsolatos kritériumoknak, mert nincsenek benne pénzügyi tervek, teljes mértékben hiányoznak a kvantitatív célok és a ráfordítási megoszlások. Emiatt a programot a közgazdasági mérlegelés teljes hiánya jellemzi. Ezek, valamint az ütemezés hiánya miatt stratégiaként hiteltelen. További kritikákkal illették a partnerek a dokumentum készítésének módszertanát, az alternatívák vagy forgatókönyvek hiányát és a döntési rendszer átláthatatlanságát. Más vélemények szerint az ÚMP az érdekcsoportok érdemi bevonása nélkül, szakértői műhelymunka eredményeként született meg, ezért hiányzik belőle a valódi szubszidiaritásra való törekvés: tehát az állam, a gazdaság és a civilek közötti feladatmegosztás, illetve a valódi decentralizáció. Ezért a dokumentum a meglévő konzervatív intézményhálózat fenntartására és nem paradigmaváltásra sarkall. A partnerek jelentős része számára csak jelentős átdolgozással fogadható el.

Makrogazdasági pálya

Az egyensúly jelentős mértékű és tartós javításának sürgető kényszere ellenére az anyag alig foglalkozik a makrogazdasági pályával (MKIK). Az ott leírtak rendkívüli optimizmusról tanúskodnak, negatív szcenáriók nincsenek, ez megkérdőjelezi az egész dokumentum hitelességét.

Gazdaság, versenyképesség

A gazdaság szereplői a kiszivárgott 10%-ot lényegesen meghaladó mértékű forrásra tartanak igényt az uniós forrásokból.

A versenyképesség érdekében az anyagban felsorolt fejlesztéseken túl arra is felhívták a partnerek a figyelmet (MKIK, Menedzserek Országos Szövetsége), hogy az üzleti környezet fejlesztéshez a fejlesztéspolitika és a szabályozáspolitikai összhangjára is szükség van: tehát a jogi környezet egyszerűsítésére, valamint adó- és járuléksökkentésre.

A gazdasággal kapcsolatos konkrét fejlesztésekre vonatkozó partneri vélemények két nagy csoportba illeszkednek: az egyik markáns csoport a KKV-k támogatását, a másik az innováció fontosságát hangsúlyozza.

A KKV-k szerepét elsősorban a foglalkoztatás bővítésében látják a véleményezőik, különösen az elmaradott kistérségekben. Ennek érdekében tartják fontosnak a nem növekedésorientált mikrovállalkozások támogatását. A növekedésre képes KKV szektor számára olyan konstrukciókra van szükség, amelyek a piacbővítést, beszállítóvá válást segítik. Ennek érdekében a multinacionális vállalkozások támogatási feltételei között meghatároznák a hazai beszállítói arányát. Több szervezet javasolja a KKV-k integrációjának, klaszterekbe tömörülésének és növekedésének a támogatását is.

A tudásalapú gazdaság nagyobb hozzáadott értékű termelésének bővülése érdekében komoly szervezetek szerint az innováció rendszer megújítására és minden elemének támogatására van szükség (az OKT szerint legyen az innováció és oktatás a 6. pillér). Az MTA véleménye ebben a

kérdésben eltér a nagyobb gazdasági érdekcsoportok álláspontjától: míg az akadémia az alap kutatások támogatása mellett lobbizik, a gazdaság szereplői szerint csak a hasznosuló innovációra szabad állami vagy uniós pénzeket költeni. Abban azonban általános egyetértés van, hogy nem a technológia intenzív, hanem tudás-intenzív tevékenységeket kell támogatni (mert a high-tech iparágakban sok a rosszul fizetett és bármikor másutt folytatható összeszerelő munka). Különösen fontos támogatási és tőkejuttatási feladatként veszik számba a technológiai megújulásra kész KKV-k, valamint a start-up, spin-off típusú vállalkozások számára fejlesztési konstrukciók kidolgozását

IKT szektor

Az MTA és más, nem IKT szakmai szervezet szerint csak az információs technológiákhoz való hozzáférés biztosítása állami feladat. Ez egyrészt az infrastruktúra kiépítését (szélessáv elterjesztése), másrészt a hozzáférést ösztönző szabályozás megalkotását jelenti (pl. olcsóbb Internet, ingyenes IKT tanfolyamok felnőttek részére). Minden más intézkedés piaci feladat, amelyet a VEGOP-ban lehetne elhelyezni. Mindezek miatt több szervezet indokolatlannak tartja ezeknek az intézkedéseknek a központi kezelését. Az informatikai szervezetek szerint szükség van az információs társadalom szélesítésére, a tartalom bővülésének támogatására, az információs gap felszámolására (a digitális írástudás csak az iskolás korúak körében mondható kielégítőnek, a képzéseket a felnőttekre kell koncentrálni), és az ágazatokban megvalósuló IKT fejlesztésekre.

Turizmus

Általános vélekedés szerint az UMP-ben nem elég hangsúlyos az idegenforgalom megjelenése. Különösen komoly igény mutatkozik a gyógyturizmus további fejlesztése iránt: gyógyfürdő építés és rekonstrukció, gyógyszálló és gyógyító szolgáltatások, a gasztronómia fejlesztés mellett a geotermikus energia további felhasználási lehetőségeire is felhívják a figyelmet. A turizmus fejlesztésének azonban tekintettel kell lennie az ökológiai szempontokra, mert a jó természeti környezet része az idegenforgalmi kínálatnak.

Emellett a kulturális turizmus és az ehhez kapcsolódó épített örökség védelme, valamint a falusi és aktív turizmus jelenleginél nagyobb arányú támogatását is fontosnak tartják, különösen a ROP-okban (KMROP-ban is).

Közlekedés

A partnerek egyik meghatározó fejlesztési igénye a közlekedés fejlesztése, ám a természeti környezet védelmére vonatkozó igény ezzel egyenrangú mértékű. Az úthálózat-fejlesztés nem elsősorban autópálya-építési programot jelent a partnerek számára, hanem a gyorsforgalmi utak építése és a meglévő úthálózat felújítása közötti kiegyenlített forrásmegosztást (ide tartozik még az elkerülő utak építése és a burkolatmegerősítés is). Ezzel vág egybe az az igény is (Komárom-Esztergom m-i Közlekedésfelügyelet), hogy az átmenő teherforgalom csökkentése érdekében jelentős vasút és víziközlekedés fejlesztésre, az intermodalitást biztosító és kihasználó logisztikai beruházásokra van szükség ott, ahol a több közlekedési mód közötti kapcsolat könnyen megteremthető (Szolnok, Záhony stb).

Nem csak a zöld szervezetek, hanem a gazdasági szereplők is igénylik a városi és elővárosi kötött pályás közlekedési mód preferálását, a helyi és térségi közlekedési szövetségek támogatását és a parkolórendszereknek ezekhez illesztését.

Foglalkoztatás

A foglalkoztatás bővítésének rendkívüli fontosságával a partnerek többsége egyetért, azonban jelentős kritikával illetik az ezt szolgáló eszközrendszert. Az anyagot túl optimistának tartják, mivel nem számol azzal, hogy a gyerekek növekvő hányada mélyszegénységben élő családokba születik, tehát erőteljes beavatkozási csomag nélkül alkalmatlan lesz arra, hogy képzett munkaerő legyen.

A legpregnánsabban az MTA fogalmaz ezzel kapcsolatban: nincsenek világos prioritások a dokumentumban az alacsony foglalkoztatás felszámolására. Pedig Magyarországon ez a probléma elsősorban az alacsony iskolai végzettségűek munkaerőpiacról történő kiszorulására vezethető vissza, ezért a foglalkoztatás bővítésére elsősorban nem foglalkoztatáspolitikai, hanem oktatáspolitikai intézkedések alkalmasak: legfontosabb az iskolázottsági szint növelése és az oktatás minőségének a javítása. A legtöbb forrást ezért az iskolai lemorzsolódás csökkentésére (általános és középiskolában egyaránt) kell költeni. Fontos a szabályozás ezzel összehangolt átalakítása is: a munkaerőpiacról való kivonulást támogató jóléti programok (korai nyugdíjazás, szociális segély) visszaszorítása, a szociális és foglalkoztatási szolgálat tevékenységének koordinációja.

A partnerek nagyon fontosnak tartják a szakképzési és felnőttképzési rendszer átalakítását a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően. Ebben a kamarák és szakmai szervezetek igényt tartanak a jelenlegi állami hatáskörök átvételére, és csak olyan képzések támogatását javasolják, amelyek munkaerő-piaci szempontból hasznosulnak.

A munkaerőpiac rugalmasságának javítás érdekében komoly igény mutatkozik az atipikus foglalkoztatási formák bővítése iránt.

Oktatás

Az oktatási rendszer átalakítása határozott igény, két határozott irányba különböztethető meg.

A gazdasági szereplők az oktatás-képzés és a gazdaság igényei közötti összhang megteremtését szorgalmazzák (nemcsak a szakképzésben vagy a felsőfokú képzésben): a kompetencia alapú képzést, a nyelvi és informatikai készségek fejlesztését.

A civil és szakmai szervezetek azonban fontosnak tartják az általános műveltséget, az etikát és a nevelést, a környezet- és egészségtudatosságot, a társadalmi tőke növelését is. Nagyon fontos szempont számukra az iskolai szegregáció visszaszorítása, az egyenlő oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a társadalmi vagy települési hátrányok állami kiegyenlítése.

Új és hangsúlyos elem a partneri vélemények között a tehetséggondozás, a tehetségek felkarolására szolgáló szerveződések és infrastruktúra támogatása iránti markáns igény, mert ez a magas hozzáadott értéket termelő vállalkozások képzett munkaerőigényének kielégítését biztosító beavatkozási mód.

Demográfia

Több szervezet komoly hiányosságnak gondolja a népesedési kérdés figyelmen kívül hagyását, különböző, a migrációval is számoló forgatókönyvek hiányát.

Egészségügy

A prevenció és megelőzés, egészségtudatosság, egészséges életmód, sport és az ezekhez szükséges infrastruktúra fejlesztése iránt komoly igény mutatkozott már az OFK társadalmi vitája során és most is.

Szociális kérdések

A partnerek egy részének határozott igénye a romákkal kapcsolatos fejlesztések koncentrációja és a közöttük lévő szinergia megteremtése.

Ugyancsak fontos kiegészítés az öregedő társadalom igényeinek megfelelően az ápolási szükségletek, és a nők munkaerőpiaci részvételének kulcsul szolgáló gyermekfelügyeleti szolgáltatások bővítése, a szociális gazdaság meghonosítása.

Területfejlesztés

Többen megkérdőjelezik a területiség horizontális elv szükségességét, mert az egész dokumentum fajsúlyos kérdése a területi felzárkózás.

A legtöbb szervezet s fejlesztési pólus-konceptióval egyetért (zöldek nem).

Viszont sokan hiányolják a valódi decentralizációt lehetővé tevő önálló ROP-okat.

Közigazgatás korszerűsítése

Az e-közigazgatással összefüggő intézkedések hangsúlyozását sokan annak jeleként fogják fel, hogy a kormányzat nem akar valódi, a régiókat és kistérségeket megerősítő decentralizációt és ezzel összefüggő közigazgatási reformot. Ezt azonban sokan az uniós felzárkózás zálogának tartják. (egy kisebb szervezet csoport szerint azonban a központi intézkedések a garanciái a felzárkózásnak).

Intézményrendszer

Az anyagnak a végrehajtó intézményrendszerrel foglalkozó részét gyengének tartják a partnerek. Legmarkánsabban a Menedzserek Országos Szövetsége fogalmaz: az intézményrendszer nem alkalmas az ország üzleti tervének megvalósítására. Központi tartalmi és technikai koordináció szükséges, párhuzamosságok kiszűrésére és szinergia megteremtésére. A pályázatoknak nem az intézményrendszert, hanem az abszorpciót kell szolgálnia, ennek érdekében a tervezésnek, a pályázati kiírásnak, a végrehajtásnak és monitoringnak szoros kapcsolatban kell lennie egymással. Ehhez a gazdaság, a civil szektor és az állami/önkormányzati rendszer összefogásával kell az aktorokat kiválasztani, mert a jelenlegi szakmai monitoring rendszer gyenge teljesítménye.